

Hajléktalan elnökök

Látszólag minden rendben van. A hatóságok és az érdekeltek egyaránt jogkövető magatartást tanúsítottak. Visszaélés bizonyítottan egyik oldalon sem történt. Mindenki elégedett, senki nem reklamál semmit, a történetek nyilvánosságot kaptak, és etikai kételyek sem merültek fel.

Megkezdődött az otthontalan családok társadalmi integrációját segítő modellkísérlet. A szociális tárca erre a „befogadófalú” programra 30 millió forintot biztosít, és 20 otthontalan család letelepedését és munkához juttatását célozták meg 2005-ben. Az előző ciklusban a roma családok lakáshoz juttatási támogatására 300 millió forintot különítettek el. Ebből eddig 45 milliót költöttek el, összesen kilenc házra, amelyek közül háromban már laknak is. Az országban élő mintegy 30 ezer hajléktalan ellátására ebben az évben 100 millió forintot fordít a költségvetés. Az aluljáró-programra idén 5 millió forintot költünk, amely magában foglalja majd az aluljáró WC-inek ingyenes használatát is. A jövő évről rendelkező kormányhatározat szerint ez az összeg mintegy 600 millió forintra fog nőni. Ebből 20 millió forint jut a „fűtött utca” programra, 50 millió forint nappali melegedők téli meghosszabított nyitvatartására, és 350 millió forint a 12 hónapig tartó és 900 családot érintő hajléktalan-programra. A befogadófalú, az aluljáró- és hajléktalan-, a fűtött utca, valamint a romák lakáshoz juttatását célzó programra tehát két év alatt összesen mintegy 700 millió forintot költ az ország. Ebből 923 család jutott vagy inkább jut lakáshoz, 10–20 ezer hajléktalan részesül valamilyen vagy többféle ellátásban-támogatásban és ingyenes toalett-használatban.

Mindez sok vagy kevés? Valóban erre fogják-e fordítani a teljes összeget? A hajléktalanok segítésére irányuló szakmai program jó, vagy elhibázott? Ezek így, önmagukban véve is súlyos kérdések, de azért van itt más is.

Az állam 71 millió forintért újította fel négy éve az előző köztársasági

elnök – mandátum utáni –, őt és feleségét életük végéig megillető ötszobás, vérhalmi rezidenciáját. A jelenlegi köztársasági elnöknek az állam már most megvette a szolgálati ideje után őt és feleségét szintén halálukig megillető, 120 milliós, 160 négyzetméteres rózsadombi lakást. A „rezidenciát a volt köztársasági elnököknek” program esetében a volt köztársasági elnököknek és házatársuknak mindenkor rendelkezésre áll egy olyan állami keretösszeg, amiből mindig sikerül jó helyen, jó pénzért, nagy lakást vásárolni. Mindez összehasonlításként annyit tesz, hogy a 191 millió forintos rezidenciaköltség úgy aránylik a két volt köztársasági elnökhöz, mint a 700 millió forint a 923 családhoz és a 10–20 ezer hajléktalanhoz együttvéve. Vagy, a kétéves, hajléktalanokra szánt költségvetés összesen 3,7 volt köztársasági elnöki rezidencia árával egyenértékű. Avagy, egy volt köztársasági elnök mintegy 16 ezer hajléktalannal egyenlő.

A számolgatás tetszés szerint tovább folytatható, és ennek kapcsán hangzatosan lehetne beszélni a társadalmi hasznosságról, az esélyegyenlőlenségről, a kettészakadt társadalomról és az ember és ember közötti megkülönböztetésről. De nem számolok tovább, és populáris sem szeretnék lenni, mert volt köztársasági elnöknek sem lehet mindig könnyű az élete. Az is előfordult már, hogy a volt köztársasági elnök élete során vállalta a földönfutók és megalázottak büntetését. Mindezek nélkül és ezzel együtt is azért meggondolásra érdemes néhány dolog. Egyértelmű, hogy aki a Magyar Köztársaság első közjogi méltósága öt éven keresztül, az mandátumának lejártá után sem kerülhet az utcára. Világos, hogy köztársasági elnök nem akárkiből lehet (hála Istennek), hajléktalan viszont (sajnos) szinte bárki lehet. Tisztán kell látni, hogy egy volt köztársasági elnök nem lakhat akárhol, és egy hajléktalan akárhol lakik is, már megszűnt hajléktalannak lenni. A társadalom azt is tudomásul vette, hogy romának még esélye sincs arra,

hogy köztársasági elnök legyen, és a köztársasági elnökből sem lehet hajléktalan. Csakhogy itt nem a fiatalok első lakáshoz jutásának esete forog fenn, a köztársasági elnökök nem pályakezdő és lakásnélküli fiatalokból lesznek, hanem a már egzisztenciával és lakással rendelkező idősebb generáció tagjaiból. Mandátumuk lejártá után tehát van hová – és általában nem a falu végére kell – visszamenniük lakni. Ha a korábbi lakás nem méltó a korábban betöltött ranghoz és a továbbra is viendő reprezentációhoz, akkor kedvezményes állami kölcsönhöz még mindig hozzá lehetne őket segíteni. Az öt év kimagaslóan fontos szolgálati évert járó kimagasló fizetésen túlmenően méregdrága lakást adni nekik méregdrága helyen, talán nem a legjobb megoldás. Valószínűleg az sem menti a helyzetet, hogy az aktív és inaktív köztársasági elnökök szegényeket, kisebbségeket támogató rendezvények fővédnökei, feleségeik pedig szegényeket, hajléktalanokat és sérültek támogató alapítványok – állami kitüntetésben részesített – tagjai.

Erőltetett dolognak is lehet persze nevezni az egyszervolt legmagasabb státuszú magyar állampolgárok és a legalacsonyabb státuszú romák, valamint hajléktalanok összehasonlítását. Mennyiségileg is problémásnak mondható a csúcsot megjárt két főember és a megvetés mélységeit megjárt sokaság összevetése. A társadalom nem ettől szakadt ketté, és nem ez tágtítja a szegények és gazdagok közötti szakadékot. A történetet az teszi különösen bántóvá, hogy a volt köztársasági elnökök nincsenek egyedül, hanem számos inaktíválódott közméltóság részesül hasonló lakástámogatásban. A jelenséggel van baj, azzal, hogy a helyzetet mi is teremtjük azáltal, hogy engedjük a jelenségeket megtörténni. Tudomásul vesszük az etikátlan jogszabályokat és a lassú halált jelentő hajléktalanságot. És hogy nem háborodunk fel legalább annyira, hogy mindezek ne számítsanak normális jelenségek.

Csapody Tamás